

**Hallintovaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksestä laiksi
ulkomaalaisvirastosta, laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja laiksi
kansalaisuuslain muuttamisesta**

Eduskunta on 18 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt hallintovaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 219.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohdaja Risto Veijalainen ja yksikönjohtaja Pentti Visanen sisäasiainministeriöstä sekä henkilöstön edustajina ylitarkastaja Tiina Sinkkanen (Akava) ja tarkastaja Lauri Koivuneva (Valtioneuvoston virkamiesyhdistys) sisäasiainministeriöstä.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ulkomaalaisvirastosta. Sisäasiainministeriön alaisuuteen ehdotetaan perustettavaksi ulkomaalaisvirasto, jonka käsiteltäväksi ja ratkaistaviksi siirrettäisiin sisäasiainministeriön osastona toimivassa ulkomaalaiskeskuksessa nykyisin hoidettavat yksittäisiä henkilöitä koskevat lupa- ja muut asiat sekä osaltaan tasavallan presidentin ja sisäasiainministeriön ratkaistaviksi kuuluvien Suomen kansalaisuuden saamista, säilyttämistä ja menettämistä koskevien asioiden perusvalmistelu.

Sisäasiainministeriön tehtäväksi jäisi ministeriön toimialaan kuuluvien ulkomaalaishallintoa koskevien eduskunnan ja hallituksen päätösten valmistelu, kansainvälinen yhteistoiminta, yleisuunnittelu ja ulkomaalaisviraston ohjauksesta huolehtiminen. Ulkomaalaiskeskus organisoidaisiin siis uudelleen siten, että se jaettaisiin ministeriön osastoksi ja yksittäisiä tapauskohtaisia asioita käsitteleväksi virastoksi.

Ulkomaalaislakia ja kansalaisuuslakia ehdotetaan ulkomaalaisviraston perustamisen johdosta muutettavaksi tekemällä niihin ulkomaalaiskeskuksen jakamisesta johtuvat toimivaltaa koskevat muutokset.

Esitys liittyy vuoden 1995 talousarvioesitykseen. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1995.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta toteaa, että sisäasiainministeriön hallinnonalan ulkomaalaistehtävien voimakas laajeneminen sekä tapauskohtaisissa asioissa että kansainvälisissä tehtävissä on osaltaan johtanut esillä olevan uudistuksen valmistelemiseen.

Valiokunta on kiinnittänyt mietinnössään n:o 12/1993 vp käsitellessään hallituksen esitystä n:o 293/1992 vp laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta huomiota ulkomaalaishallinnon hajanaisuuteen ja edellyttänyt, että hallintoa koetaan yhteen. Edelleen ulkomaalaishallinto jakautuu kuitenkin usean ministeriön hallinnonalalle eikä yhteenkokoamista ole tapahtunut. Tältä osin käsiteltävänä oleva esityskään ei näytä merkitsevän parannusta, koska kysymys on sisäasiainministeriölle kuuluvien tehtävien uudelleenorganisoinnista hallinnonalan sisällä. Uudistus jää tässä suhteessa puutteelliseksi.

Sisäasiainministeriö käsittelee keskeisimmät jo maassa olevien ulkomaalaisten oleskelua ja heidän valvontaansa koskevat asiat sekä valmistelee ja osittain ratkaisee Suomen kansalaisuutta koskevat tapauskohtaiset asiat. Ministeriö huolehtii ulkomaalais- ja kansalaisuuslainsäädännön kehittämisestä, osallistuu kansainväliseen yhteistoimintaan sekä kansainvälisten sopimusten valmisteluun liittyviin neuvotteluihin ja niiden soveltamisen ohjaukseen ja muuhun kehittämistyöhön sekä muun ulkomaalaishallinnon yhteensovittavaan ohjaukseen. Lisäksi ministeriölle kuuluu tapauskohtaisia tehtäviä ulkomaalais- ja kansalaisuuslainsäädännön nojalla käsittäen turvapaikka-asioita, eräitä oleskelulupa-asioita, karkotusasioita, kansalaisuusasioita sekä pakolaisen matkustusasiakirjoja ja muukalaispasseja koskevia asioita.

Sisäasiainministeriöllä on varsin keskeinen asema ulkomaalaishallinnossa. Samalla on huomattava, että ulkomaalaisasiat kuuluvat ny-

kyään sisäasiainministeriössä osastona toimivalle ulkomaalaiskeskukselle eivätkä ole siten enää nykyisin poliisiosaston tehtäviin kuuluvia. Edelleen on syytä todeta saadun selvityksen perusteella, että rajanveto eri ministeriöiden hallinnonalaan kuuluvien tehtävien osalta saattaa olla yksittäistapauksissa vaikeaa. Onkin luontevaa ottaa huomioon muun ohella nykyinen perusteltu ulkomaalaisasioiden tehtäväjako, että ulkomaalaishallintoa kootaan sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, joilla kootaan hajanainen ulkomaalaishallinto yhteen sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Väistö, jäsenet R. Aho, Enestam, Järvilahti, Kautto, Korva,

Uudistuksen tavoitteena on pidettävä myös ulkomaalaisasioiden osalta käsittelyn tehokkuuden lisäämistä. Tämän vuoksi on muun muassa niiden tilapäisten virkamiesten osalta, jotka hoitavat nyt sisäasiainministeriössä mainittuja tapauskohtaisia asioita, tarpeen perustaa luonteeltaan pysyvät virat ulkomaalaisvirastoon.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä valiokunnan ehdottamin kannanotoin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Laakkonen, Liikkanen, Markkula, Metsämäki, Pulliainen, Saario, Ukkola ja Vähänäkki sekä varajäsen Ihamäki.